

DISPUTATIO ETHICA,

De

TEMPERANTIA;

QUAM

*Cum consensu Ampliſſimæ facultatis Philoſophicæ
in Regia Academia Aboëſi,*

SUB PRÆSIDIO

VIRI PRÆCLARISSIMI

DN. M. JACOBI FLACHSENI,

Metaph: & Log: Professoris Publici & Ordinarij,

nec non Facultatis Philoſophicæ p. t. Decani Spe-

ctabilis, Præceptoris & Promotoris ſui o-

mni reverentia devenerandi;

*LIBERALIS EXERCITII GRATIA PUBLI-
CO DISCURSUI SUBMITTIT*

JOHANN. B. FISCHOVIUS

Borgo-Nylandus,

In Auditorio Maximo ad diem 15. Aug. Anno Ἰης χριστογονίας.

clō lōc LXXIV. horis ab octava antemeridianis.

A B O Æ,

Excusa à PETRO HANSONIO, Acad. Typog.

ILLUSTRISSIMIS ET EXCELLENTISSIMIS
DOMINIS

DN. LAURENTIO Creutz
LIB. BARONI DE Casarig/DOMINO DE
Garfflar/ Ubborsfors/ Lurala ET Garis &c. &c.
SACRÆ REGIÆ MAJESTATIS, RE-
GNORUMq; SVEO-GOTHICI SENA-
TORI EMINENTISSIMO, CAMERÆ
REGIÆ CONSILIARIO GRAVISSIMO,
JUDICI PROVINCIALI IN BOTHNIA
OCCIDENTALI LONGE ÆQUISSIMO,
UT ET LUSTRATIONIS MILITUM PER
UNIVERSAM FINLANDIAM DIRECTO-
RI GENERALI:
NEC NON

DN. ERNESTO JO-
HANNI Creutz/LIB. BARONI DE Ca-
sarig/DOMINO DE Malma/ Stundby & Tam-
mersfors &c. &c. SACRÆ REGIÆ MAJESTATIS
REGNIq; SVECIÆ SENATORI AC REGII DI-
CASTERII MAGNI DUCATUS FINLANDIÆ,
QUOD ABOÆ EST PRÆSIDI, ÆTERNA
LAUDE DECANTANDO:
PATRONIS AC DOMINIS MEIS PERMAGNIS.

*Dissertationuculam hanc à me tenuiter conscriptam,
in debita observantia & Gratitude arrham
atq; subjectissima mentis obsidem submissè &
devotè inscribo nuncupog.*

JOHANN. B. FISCHOVIUS.

Secreta me æstimatione pensitantem, quibus
potissimum Exercitium hoc Academicum i-
rem oblatum, maxima aditum & innumera
Vest.rum Illust.rum Excell.arum beneficia Parentibus
meis Svavissimis, Fratribus mihiq; liberalissimè
præstita de primis hisce tyrocinijs mei qualibus-
cunq; rudimentis *Vest.rum Excell.rum* nominibus
humilimæ gratitudinis loco submissè consecran-
dis admonuere. Ex intimis itaq; viscerum re-
cessibus supplex contendo, ut levidense hoc mu-
nus Chartæ eum *Vest.Illust.^s Excell.^s* vultu gratioso
menteq; serena aspicere, ac suo clementi patro-
cinio & favore nos clientulos suos subjectissimos
ut hæctenus ita & in posterum tutari dignentur.
Deus *Vest. Excell.^s* quæ tam arduis officijs omnium
bonorum applausu perfunguntur, longissimos vi-
tæ terminos metiri faxit. Vivite ergo *Heroës Illu-
strissimi* incolumes, vivite Patriæ Columnæ cel-
sissimæ, vivite Musarum Patroni Permagni & fa-
vete

Vest.rum Illust.rum Excell.rum

Clientulo Humilimo

JOHANNI BENED. FISCHOVIO.

P R A E F A T I O

Inter virtutes morales, non infimi gradus & subsellij est Temperantia, qua appetitum regit, animum tranquillat, desideria voluptatum moderatur & temperat, Veneriq; certos praescribit limites, ac vitam suorum Alumnorum castam & honestam reddit. Merito igitur veneranda Antiquitas Temperantiam omnium affectuum nostrorum moderatricem, actionum ducem, mentis lucem & anima nostra vitam appellavit. Proinde susu eorum, quorum interest, publico aliquo specimine memet exercere in argumento hoc illustri quod Temperantiae titulo venit, animum induxi. Thema quidem hoc ingenio longe subtiliori dignum esse judicavi, sed nec vitio mihi verti existimavi, si & aliorum judicia de praesenti materia publicè audire mihi prima tyrocinij rudimenta deponenti liceret, idq; ob solum discendi desiderium. Sit igitur in nomine S. S. Teiados

T H E S I S I.

Temperantiam in coetu mortali-
um dari, apud Saniores in Confesso
est, qua sublata, insanus Bacchus &
obscœna Venus summa imis confun-
derent; helluones, Lenones, futuro-
resq; plenis ubiq; impunè grassaren-
tur passib⁹; quod improbat tam publica quã privata unius-
cujusq; utilitas, vituperat veneranda Temperantiae exemplo-
rum vetustas, ac damnat Scripturae Sacrae auctoritas.

II. Vocabulum *Temperantiae* originem suam & nomen
à *temperando* habet, quod cupiditates & desideria volu-
ptatum temperet ac refrænet, ne in expetendis volupta-
tibus homo modum excedat.

III. Su-

III. Sumitur a. vox *Temperantia* tripliciter, I. *Generaliter* pro moderatione omnium actionum humanarum, quæ cum voluptate copulantur: et sic in obiectis omnium sensuum versari dicitur. Hinc Cicero lib. 5. & 2. de finibus: *Temperantia*, inquit, est moderatio cupiditatum rationi obediens; item moderatrix omnium commotionum. 2. *Specialius* & tum complectitur virtutes, quasvis corporeas voluptates ad mediocritatem revocantes. unde *Plutarch. lib. 7 Sympos: quest. 5.* contra *Temperantiam* non modo voluptatibus gustu, tactu & olfactu perceptis; sed illis etiam quæ auribus & oculis se ingerunt peccari asserit. 3. *Specialissimè* sumpta moderationem voluptatis tantum in obiectis, gustus & tactus denotat, in qua significatio ne hoc loco accipitur, sed nec secunda planè negligitur.

IV. *Temperantia* Græcis Σοφροσύνη dicitur, quod secundum *Arist.* & *Plat.* sit Φρονήσεως σωτηρία, id est prudentia conservatio. Præstat enim *Temperantia* ut sit mens sana in corpore sano. item ταμίειον ἀρετῆς, id est pens virtutis apud *Stob. Serm. I.* Apud *Alein:* dicitur ordo & consonantia naturæ ad imperandum & obediendum. Nostratibus a. strictius *Andhterheet* audit, & tum solâ sobrietatem propriè denotat. vel latius *Matteligheet* / ac sic generaliter quamvis moderationem significat.

V. Definitur vero *Temperantia*, quod sit virtus moralis mediocritatem servans in appetendis & fugiendis voluptatibus corporis, quæ gustu & tactu percipiuntur.

VI. Genus in hac definitione est virtus moralis. Dicitur vero *Temperantia* virtus, quia voluptatis nervos conscindit, flammam furentis appetitus supprimit, totamq; hanc vitam castam & honestam reddit.

VII. Differentia ab objecto externo, nimirum voluptatibus, desumitur; quarum alia sunt *animi*, alia *corporis*: Non circa *illas*, sed *his* moderandas *temperantia* propriè versatur, cum nemo intemperantem dicat illum, qui vel ex honoribus, nimiam capit voluptatem, vel fabulis & inutilibus narratiunculis tempus perdit. Sed nec circa has omnes *Temperantia* occupatur æqualitèr. Per accidens enim circa voluptates *visus*, *auditus* ac *olfactus*: circa quas per se & directè non peccatur. Nam percipere oblectationem ex musica, pictura vel aromatis ab olutè vitio non ponitur, nisi forte incitamento sit, ad *gustus tactusq;* voluptates. *Tactus* enim voluptatibus, quarum plenior est fruitio, & diuturnior sensus quam *gustus*, temperare est difficilius. Atq; per se voluptatem *gustus* adferre non videtur, sed ratione *Tactus*: quatenus cibus & potus attingit nervos & membranas, quæ sunt instrumenta *tactus*. Ob quam causam sola voluptas *tactus* objectum est *Temperantia* potissimum, nec tamen ea omnis: Quæ enim in toto corpore, utpote ex calefactione, lotionè, frictione, unctione percipitur, huc non pertinet, Sed illa tantum quæ in certis corporis partibus nimirum linguâ, genitalibus, palatò, gulâ & ventrè existit, circa quam *Temperantia* imperium suum exercet.

VIII. Hæc voluptas gulæ & ventris, vicissim in *communem* seu *Naturalem* dispescitur & *propriam* seu *accersitam*: *Illæ* individui vel speciei conservationem per se intendit: *Hæc* simpliciter à natura ingenerata non est, sed secundum aliqujus lubitum, assuefactionem & inclinationem variè exuberat. Unde hæc magis, quam illa ad temperantiam refertur.

IX. *Temo*

IX. *Temperantia* in Excessu adversatur ἀκολασία sive *intemperantia*. in defectu vero ἀναιησία sive *Stupiditas*, quæ duo ejus extrema vocantur.

X. Quemadmodum *Temperantia*, ut initio hujus disputationis diximus, *generalinotione*, virtutem universam complectitur, quatenus illa se ad usus aliorum diffundit: ita ejus oppositum *intemperantia* jam *generaliter* pro omnibus vitijs accipitur.

XI. Est autem ἀκολασία sive *intemperantia* vitium, quo circa delectum nulla habita ratione honestatis omnis generis voluptates immoderatè expetuntur. Cujus exemplum præbet *Alcibiades* quo nihil, Ceu in virtutibus, Ceu in vitijs excellentius fuisse, luxuriosum scilicet, dissolutum, libidinosum, atq; uno verbo *intemperantem* literis prodidit *Corn. Nep.* in vita *Alcib. intemperans Alexander Magnus*, in intimos amicos *Crudeliter* sævijs poculis & rei veneræ *nimum indulgens*, ut notanter loquitur *Curtius lib. 5. Cap. 7. Caterum ingentia animi bona, illam indolem, qua omnes Reges antecessit, illam in subeundis periculis constantiam, in rebus molientiis efficiendisq; velocitatem, in deditis fidem, in captivos Clementiam, in voluptatibus permissis quoq; usitatis temperantiam, haud tolerabili vini cupiditate fœdavit. Hoste & amulo regni reparante tum cum maxime bellum, nuper subactis, quos vicerat, novumq; imperium aspernantibus, de die inibat convivis, quibus Fœmina intererant: non quidem quas violare nefas esset, quippe pellices, licentius quam decebat, cum armato vivere assveta.*

XII. Ex duplici objecto *temperantia* scilicet gustu & Tactu duæ resultant species: *Frugalitas* nempe & *Castitas*.

XIII. Fru-

XIII. *Frugalitas est virtus in cibo & potu mediocritatem gulæ præscribens, ut quod quotidie corpori humano vi caloris in humidum radicale agentis, partem aliquam consumentis decedit, nutrimento seu simili restauretur.*

XIV. *Objectum frugalitatis est alimentum siccum ac humidum. Ne vero nimia cibi potusq; ingesti copia naturæ vires debelitentur, concoctio impediatur, crudi humores accumulentur, & mille morborum materies subministreretur, cavet frugalitas, docetq; nos modum observare in diætâ ne vel plus, vel minus nutrimenti, quam pro necessitate cujusq; naturæ sumatur; nam multi cibi, multi morbi. Qui enim hæreditarij non sunt morbi, pleriq; omnes ex alimentis immodicè sumptis, ortum trahunt. Unde rectè Cardanus ait: Omnem humanam vitam constare parcitate victus, exercitatione & animi lætitiâ. Hujus exempla de moribus Germanorum apud Tacitum leguntur, quod simplici semper cibo, fera recente, pomis agræstibus aut lacte concreto, sine apparatu & blandimentis famem expellebant cap. 13.*

XV. Estq; rursus duplex *Abstinentia & Sobrietas: Illa modum in sicco, hæc in humido observat, dicunturq; nutrices omnium virtutum. unde rectè Poëta cecinit:*

Abstinentia opitulatur omnibus virtutibus.

Gula vero & luxus detestandæ vitiorum matres appellantur. Merito hinc Seneca Epist. 29. Si hoc (inquit) vis colligere, virum bonum non debere ebrium fieri, dic: quam turpe sit plus cibi ingerere quam capiat stomachus & stomachi sui non nosse mensuram. Quam multa ebriifaciunt, quibus sobrii erubescant! Nihil aliud est Ebrietas, quam voluntaria insania. Extende in plures dies illum ebrij habitum, numquid de tu-

de furioso dubitabis? *Ebrietas* inquit, *Ambrosius*: est fomentum libidinis, incentivum insanie, venenum insipientia. Hæc sensus hominum mutat & format: per hanc fiunt ex hominibus equi adhinnientes etc.

XVI *Abstinentia* itaq; est *virtus*, quæ in cibo capiendo gulæ nostræ præscribit modum; naturæ & rationi convenientem.

XVII. Objectum hujus est *alimentum cibarium* cujus usum hæc virtus moderatur. Quo titulo *Cyrus* apud *Xenophontem* laudatur hæc verba dixisse: *Do primo operam, ne nimium me repleam, deinde ut in ventrem demissa bene digeram, hinc est quod semper valeam.* Quod etiam *Seneca* pulchrè testatur, quando in hæc verba prorumpit: *Parvo fames constat, magno fastidium, infelices dico vos esse, qui existimatis vos famem majorem ventre habere: Venter non est molestus creditor: parvo dimittitur si modo d. s. illi quod debes non quod potes* *Epist.* 17. & 21. Tale Exemplum habemus in veteri Testamento, de abstinentia Patriarcharum, qui herbis, oleribus ac tenuissimo victu contenti fuere.

XVIII. Adversatur *abstinentia* in Excessu *voracitas*, & in defectu *nimia abstinentia*.

XIX. *Voracitas* est vitium in capiendo cibo mediocritatem excedens, alias dicitur *ingurgitatio*, qua vires labefactantur & corpus obruitur; unde egregiè monet *Syrac.* cap. 37: *Ne esto insaturabilis omnibus delicijs, neq; projectus ad escas.* Nam multis cibis adhaeret morbus, & insaturabilis voracitas proximè accedit *cholera*: voracitate insatiabili multi sunt mortui, sed qui Temperat sibi, vitam prorogabit. Apellatur etiam alio nomine *gulositas* à gula quasi similes *gulon*, animali cuidam in Septentrionali Plaga omnium voracissimo; Habenti magnitudinem canis, fa-

ciem felis, corpus & caudam vûlpis, colorem Mustellinum. Cui duæ insignes sunt proprietates, 1. Quod adeo crudele est, 2. Quod cœterorum voracissimum. Solet tamen propter inexplebilem & crudelem voracitatem arbores super prætereuntes bestias & homines conscendere & defilire, ut cadaveribus gaudeat. Invento igitur cadavere tantum vorat, ut instar tympani extendatur, cum statim duas vicinissimas quærit arbores, ubi sese in angustiam illam per vim intrudit, ventremq; arctissimè constringit, ut violenter ingesta, violentius egerantur. Etsi tantæ voracitatis hoc animal est, tamen qui ad imaginem Dei sint conditi, (*proh dolor,*) multò tetrius naturæ ordinem violant, *Hac namq; bestia* uno contenta est cadavere; verum *homines voraces*, non cibo solum contenti sunt, sed & se potu onerant, facientes ex nocte diem & ex die noctem, cumq; natura nihil amplius patitur, rursus egerunt illud, & à vomitu Confestim ad pocula redeunt. *Wolffgangus Frantius* in historia animalium. Talis lurco fuit *Imperat. Maximinus*, qui uno die vini amphoram potavit & 40 libras carnis tam voracissimè esitavit, ut sudor calice colligeretur. Plura ebrietatis exempla videtis apud *Wendel. pag. 607. & 602.*

XX. Nimia à cibo *Abstinencia*: dicitur *inedia*, quo vitio sunt illi infecti, qui, si unico teruncio vitam redimere possent, vix facerent; Quod plerumque apud avaros reperitur, qui in colligendis Thesauris potius esuriunt & sitiunt, quam aliquid boni corporibus suis facere voluerint. Talis *Julianus Saba*, quem intra totam hebdomadam vix semel panem, aquam & sale resectum fuisse *Annales* referunt.

XXI. *Sobrietas est virtus rectum modum, naturæ & rationi convenientem in assumendo potu conservans.*

XXII. *Objectum Sobrietatis, est potus, cujus usum moderatur. Utere ergo vino, sed non obruere. Unde Dioscorid. lib. 5. Omne, inquit, vinum quod purum est, quando ne supra modum sumatur calefacit, facillime digeritur, stomacho utile est, cibi appetentiam excitat, corpus alit, vires firmat, & amabili colore cutis bonitatem commendat. Plinius dicit: vino aluntur vires, Sanguis colorq; hominum, lib. 23. Cap. 1. Hæc virtus apud Romanos græcosq; maximè in usu erat. Poculum ergo necessitatis ultra conceditur, hilaritatis nisi fuerit frequens, salvâ honestate toleratur, sed superfluitatis penitus prohibetur.*

XXIII. *Cum Sobrietate in Excessu pugnat ebrietas; in Defectu nimia à potu abstinencia.*

XXIV. *Estq; Ebrietas gemina: Spiritualis & Naturalis; Illa est bona vel mala. Bona est læticia animi ex rebus honestis percepta. Mala aliàs sicca dicta Consistit in vehementiori animi perturbatione aut stultitia ac imprudentia secundos rerum successus concomitante, quæ acceptio huc non pertinet.*

XXV. *Naturalis vero est vel licita & honesta, vel illicita ac inhonesta. Licita vel honesta, quando vinum non tantum ad extinguendam sitim bibitur, sed & ad cor exhilarandum, corporis interim animiq; illæsis functionibus. De qua in Thef. xxii. actum. Exemplum est in Josepho qui cum fratribus suis bibisse & inebriatus fuis-*

se legitur, Gen. 43. Huc facit non modo illud Proverb. 31: v. 6. *Date ciceram marenti, & vinum ijs qui angusto sunt corde, ut bibant & obliviscantur egestatis &c.* Sed & dictum Augustini; *Vinum potatum mediocriter est medicamentum, plus justo sumptum venenim esse cognoscitur.* Et Theogn. *Vinum si quis caute, parcè, moderatè, tempestivè bibat, non tantum non est noxium, sed longè saluberrimum.* Illicita & inhonesta proprie sic dicta ebrietas, est habitus nempe ex iteratis actibus inductus: alias *Ebriositas*. Tale vitium (*prob dolor*) ubiq; reperitur, & apud per plurimos hoc seculo laudi dicitur, quod & temporibus Augustini potatores fecère dicentes: *Erubescite, quare non potestis bibere, quantum nos: viri non estis.* Quibus respondebat August: *vide miseriam ebriosorum; se dicunt esse viros, qui in Ebrietatis Cloaca jacent, & illos dicunt non esse viros, qui honestè & Sobriè stant.* Serm. 232 de Temp. Ad quos & alios his similes, sonant monita & fulmina Sacræ Scripturæ Esa. Cap. 5. v. 11. *væ, qui consurgitis manè ad ebrietatem sectandam & potandum usq; ad vesperam, ut vino aſueti.* Nolite ergo inebriari vino Eph. 5. sed cavete à Crapula & ebrietate Luc. 21.

XXVI. Quantæ igitur utilitatis vinum est illis, qui modicè vino utuntur ut supra dictum est, tantæ gravitatis & vitij est ab agentibus quid enim ebrietas, nisi flagitiorum omnium Mater, culpæ umq; materia, radix criminum, origo vitiorum, turbatio capitis, naufragium castitatis, turpitudine morum, dedecus vitæ, honestatis infamia, animi corruptela &c. Huic turpitudini Ælian. qui Catalogum ebriosorum contexit. & Var. lib. 12. Cap. 26. scribunt, addictos fuisse *Xenagoram* quem *Amphoram* vocarunt, *Heraclidem Pugilem*, &

Proibeam Lanica filium, cum Alexandro Rege educatum.
 Quibus accensendus *Diotimus Atheniensis* infundibulum dictus, quod infundibulo ori admoto sine interspirio vinum infusum biberat; ita *Tiberius Caesar* propter nimiam vini aviditatem pro *Tiberio Biberius*, pro *Claudio Caldius*, Pro *Nerone Mero*, à vulgo vocatus est. *Darij* qui magnos necaverat, sepulchro inscriptum fuerat: ὑδνάμεν καὶ οἶνον πίνειν πολὺν, καὶ τῶν φέρον καλῶς. hoc est: Potui & vinum multum bibere & commodè ferre.

XXVII. In defectu peccantes vix ullos hodie deprehendimus, quamobrem ejus delineatio ulterior consultò hic omittitur.

XXVIII. *Castitas est Temperantia* in moderanda venere. dicitur non nullis à *cesto* hoc est vinculo virgineo. alijs à *castigo*. Alijs vero à Græco vocabulo κάσω id est orno, cujus præteritum passivum sonat κέσασαι regulariter est κάσασ ornatus.

XXIX. Objectum *castitatis* est amor erga sexum virilem & foemininum. Officium ejus est modum in amore præscribere & ab excessu affectum hominis retrahere. Solet dispesci in *virginalem*, *conjugalem* & *vidualem*. Illa in juvenibus, puellis & omnibus non nuptis; Ista in conjugatis & matrimonio junctis; hæc viduorum & viduarum est. *Excell. Prof. M. Axelius Kempe in Philosophia sua Morali pag. 176.* Rationes autem & exempla castitatem commendantia sunt:

I. Quia est insigne hominis ornamentum, sicut sonat *Bacchilidis* sententia dicentis: ut egregius pictor vultum

Speciosum effingit: ita pudicitia celsius consurgentem vitam exornat. Zenonem veronensem Antistitem legimus dixisse: Pudicitiam qui colit, quanta nobilitatis sit, facillimè cognoscit.

II. Quia castitate ad Deum quam proximè accedimus. *Ebra. 13. Secedimini castitatem, sine qua nemo videbit Deum. Talem Castitatem habemus in Josepho qui ab Heri sui uxore ad exercendam libidinem se trahi non est passus Gen: 39. Unde & illud Melanchtonis:*

*Casta Deus mens est, casta vult mente vocari,
Et castas iussit, pondus habere preces.*

Exempla passim habentur in profanis. *Xenocrates Chalcædonius Platonis Discipulus tantæ erat castitatis, ut à Phryne nobilissimo Athenarum scorto nullis illecebris, nulloq; libidinis irritamento vincì potuit. Val. Max. l. 4. C. 3. Tanta quoq; Castitate Exelluit Alexander Magnus postquam Davium Persarum Regem vicisset, uxorem ejus filiasq; cepisset, illas pulchrè & castè habuisse refert just. Lib. 11. Cap. 9.*

XXX. In excessu castitati adversatur libido illicita & noxia qua est vitium in expetenda venere. Hæc æternis & Temporalibus pœnis afficitur, scriptura namq; scortatores æternis flammis disertè devovet. *1. Cor. 6. infamia porro, morbi contagiosi, exilia & excidia populorum, regnorum & urbium comitantur libidinem, sub qua continentur fornicatio, scortatio, adulterium, incestus, bestialitas etc. Exempla passim sunt obvia. Lydi omnino mortalium libidinosissimi, fuisse creduntur, teste Cles-*

archo. Tyrbeni in propatulo nefarias suas explere libidines consueverunt, quibus haud dissimiles fuere Sybarita, Tarentini, Babylonij de quibus Curtius l. 5. Nihil, inquit, urbis ejus corruptius moribus, nihil ad irritandas illi-
ciendasq; immodicas voluptates instructius. Liberos conjugescq; cum hospitibus stupro coire, modo pretium flagitij detur, parentes maritq; patiuntur. Convivales ludi tota Perside regibus purpuratisq; cordi sunt. Babylonij maxime in vinum & qua ebrietatem sequuntur, effusi sunt. Faeminarum convivium ineuntium in principio modestus est habitus; dein quaeq; amicula exuunt, paulatim pudorem profanant. Ad ultimum (honos auribus sit) ima corporum velamenta projiciunt. &c. Cyprij virgines suas ante nuptias statutis diebus dotalem pecuniam quaesituras in quaestum ad littus maris miserunt, pro reliqua pudicitia libamenta Veneri soluturas Iust. lib. 1, 8. Cap. 5.

XXXI. In defectu est: nimia a venere abstinentia. Quo vitio Diog. laboravit, Teste Laertio in vita Diog. qui cum aliquando Mulierem in arbore pensilem vidisset, optabat ut omnes mulieres ita ab arboribus suspensae essent. Possunt huc transferri quoq; exempla Monachorum & Monialium in papatu, qui suam Castitatem ita extollunt, ut conjugium penitus deprimant. Tantum ergo pro ingenij modulo, de hac materia dixisse sufficiat.

Gloria sit Patri, sit Nato Gloria, Sancto

Gloria Spiritui, Triadi sit Gloria semper.

DN. JOHANNI B. FISCHOVIO,
Temperantiam publicâ dissertatione,
maximi, rectissimè facienti,

Vina bibant homines, animâtia cætera lymphâ
Ad placitum multis, quando Poëta canit,
Lucano satis est, populis fluviusq; Ceresq;
Quod paucis equidem perplacuisse potest;
Ast quoniam semper medium tenuère beati
Nam virtus medio gaudet ubiq; suo:
Motibus est animi, sed enim Moderatio virtus
Blanda voluptatis dum modo signa cient,
Quæ magno Juvenum mores conamine turbant
Mens nisi semper adest, provida facta sui;
Verius ergo virum, Juvené, quam, docta Minerva,
FISCHOVI, scripto Te dicit esse suum.
Præside quod Claro tua sat Moderatio prodit
In lucem; meritò sic tibi fausta precor.

L. Mg.

ANDREAS PETRÆUS
Phys. P. Ord. & Ac. h. t. RECTOR

JUVENI

Artium liberalium virtutumq; studijs probe excolto,

DN. JOHANNI B. FISCHOVIO

Borgo-Nylando,

*Disputatione Ethica à se conscripta, profectus in
Philosophia humaniori, publicum
edenti specimen:*

ERgo tuis studiis FISCHOVI culta Thalia
Adplaudit, coeptis congratulatur ovans.
Nam tua cura fuit Sophiæ Eusebiæq; vacare,
Queis celebrata fuit concio clara Virum.
Sic pergas hortor, tibi Numen præmia summum,
Distribuet post hac magna laboris. ave!

Occupatissimus adplausit

JACOB. FLACHSENIUS

Fac. Phil. h. a. Dec.

IN

Juvenem Eruditionis & Morum elegantia pereximium,

DN. JOHANNEM B. FISCHOVIUM

Borgo-Nylandum, Amicum perdilectum, de Tem-
perantia doctè solideq; differentem.

Ἐπίτευγμα.

Seria commonstrat vitam tractatio rerum

Cujusvis; quoniam vita animusq; pares.

Frivola si mens est, studium conforme futurum

Est vita; proprijs fructibus arbor ovat.

Sicubi sed studijs est quisquam deditus aptis

Virtuti, pariter mens ibi talis erit.

C.

De te,

De te, FISCHOVI, dubitet quis dicere verum?

Pierij nostri portio docta chori!

Sobria temperies studium est, mens sobria cura:

Sobrius inde studes, sobrius ergo sapis,

Posuit L. Mq;

PETRUS LAURBECCHIUS

Poëtiæ Prof. Ordinarius.

Πρὸς τὸν ἄνδρα νεανίσκον σπερδαίτην καὶ τῆς Ἰῶν Τρίτων κα-
λοκαγαθίας ἀντιποιεῖμενον κύριον Ἰωάννην Φι-
σχώσιον προφώνησις

Ἡ μὲν ἐγκράτεια πάσης ἐστὶ ἀρετῆς κρηπίς καὶ ἐπαινετὴ, ἣ δὲ ὡς τὴν ἡ-
δονὴν αὐτὴ μόνη τὰς ἐλευτέρας καὶ σπερδαίτας κοσμεῖ καλὸν ἔνέργον
ἐπιχειρεῖς διδάσκων πρέπειν μὴ πάντων ἀσκεῖν ἐγκράτειαν, ὑφ' ἧν
κραλεῖσθαι τὴν ψυχὴν ἀιχρὸν, πλείστον δὲ τὴν τῆς ἡδονῆς; τὸ δὲ καὶ σὺ
πράξον, καὶ τῆς σωφροσύνης ἐπιλεύξῃ, ἣ τὴν σὺ φρόνησιν σώσει.
Ἔσθι δὲ τοῖστος, ἀν' αἰσχρὸν ὑπολάβης τῶν μὲν οἰκετῶν ἄρκειν, ταῖς
δὲ ἡδοναῖς δελεύειν. Ἐρῶσω.

ERICI FALANDRI

Græc. & Heb. Ling. P. P.

Q Vanquam pernoverim, Domine Respondens, sermonem
illum placere maxime, qui in adulationis artificium ver-
git, & paulatim ab illa linea declinat, quæ aliquando fuit ipsa-
rum amussis rerum, actionum omnium basis, & conservatio-
nis humanæ primarium fundamentum. Tamen ut statum ali-
quem servem harmonicum, ipsaque membra capiti concordia
perfecta iungam, malo prius veritatem profiteri semper, quam
serpentum ritu, in cyclica volumina mentem contorquere meam.
Nam rectus ille animus, dum muliebri venustati se inserit, fucisq;
ac flagitioso habitu seipsum obnubilat, Prudentiam omnem, Pietat-
tem pariter, & illam quæ hanc comitatur conscientiam, amittit ni-

si fal-

si fallor. Quippe postquam error sua fræna imposuit, & opinio fucum induxit, & ad insidias excubare cepit nocendi illud virus; non mirum est profectio, si in diram validitatem abeant, Antiquis observatæ leges modestissima. Scilicet conservabant Illi Divina placita, humanam etiam salutem diligenter procurabant, ipsam vero fortunam, ni pressis manibus teneretur, super gloriam aliquando ruituram, cum judicio prævidebant. Hodie autem, paulo aliter comparatum esse cum rerum indole non potest quispiam ignorare: credo, quod oblivio charitatum, & criminum mater necessitas, & impudentia adulantium, indefesso conspirant studio, in augendo vasto alias in se vitiorum Abylso. Eveniat quidquid evenire potest, id omnino Nos docet Historia, subdolis mentibus, adnatas esse veluti tabem, *vitam ancipitem, spes lubricas, certos metus, incerta consilia, mortes calamitosas, longa supplicia, posteritatem aut brevem aut nullam:* è contra illis qui mente sincera, modarata prudentia, Zelo invicto, velut salutaria mundi sidera, laborantibus rebus subvenerunt, adfulsisse felicitatem & gloriam cumulatam, conscientiam optimam, domosq; fundatissimas in multa secula. Tantæ autem beatitudinis genitrix est unica saltem virtutum arbor, cujstruncus & basis fuit ab æterno ipsa Temperantia, quæ cælesti sua forma & splendore Divino, haud aliter ac Sol, è lata siderum serie, & ætheris alto vertice, venerabilem quandam majestatem propagat. Quare propositum tuum, candida gratulatione prosequor, & ipsum quoq; Argumentum vehementer laudo; quia longe excedit illas materias, quæ simplicitati multa imponunt, ea potissimum de causa, quod humana fragilitas ad dubia & vana ut plurimum inclinat. Vale

adpos:

DANIEL ACHRELIUS

0175

Virtute ac literis ornatissimo JUVENI
DN. JOHANNI B. FISCHOVIO,
Populari & amico suo conjunctissimo.

Dulcia sic magna quondam praconia laudis
Serta futura dabunt, Pieridesq̄, Tibi!
Quæis satis imbutus doctam quia scandere tentas
Aonidum sedem; gratulor ergo tibi!
Gratulor ingenio vegeto: Tibi prospera cuncta
Concedat, voveo, talis origo boni!
Tu, dextram Phoëbo præbente, ad culmina solers
Pergas, veste sedet Laus ubi purpurea!
Non onus est, sed honos, aliquid sufferre laboris;
Præmia Musa dabit (perge!) parata tibi.

Hunc in modum accinnebat

PETRUS JOH. SERLACHIUS
Perno-Nylandus

